

Kärl & Keirin von Ramm
Padise mõis
Padise küla, Lääne-Harju vald
Harju maakond, 76001
Eesti

22nd of July, 218

To the people, the descendants and supporters of the Pakri Islands,

It is with a heavy heart that my wife, Keirin, and I are unable to join you all today for such a wonderful and historic event. However, we wish to send our greetings and gratitude to those involved in the rejuvenation of the Pakri Islands and the church of Väike Pakri, especially to the Söderberg family and to Patrik Göransson.

For centuries our family and the people of Pakri coexisted together as neighbors and partners, whether it being the annual trip to the islands to claim taxes and settle disputes or the people of Pakri coming to help harvest potatoes in Padise - they all worked together under the same faith for the betterment of the region's future and to lead fulfilling lives.

The preservation of our history & our values is often neglected in modern times and it is a truly proud moment for all of us to see those so active in bringing back the history of the Pakri people.

Today we are blessed to have the opportunity to continue the relationship between Padise and Pakri. So it is with great honor to present this crucifix as a symbol, not only of our shared faith, but as a symbol of the history and the bright future between the Ramm family and the people of Pakri.

With Heartfelt Wishes,

Kärl von Ramm
Keirin

Karl and Keirin von Ramm of Padise

Röomsaid Jõule ja head uut aastat!

..soovivad Rootsi-Mihkli koguduse liikmed ja sõbrad

Fridfull Jul och välsignat nytt år!

Svenska S:t Mikael's församlings medlemmar och vänner tillönskas

Konungarnas Konung är min allra bästa vän.

Denna förunderliga sanning gäller för alla Jesu lärjungar i alla tider och det är endast genom att hålla fast vid både det konungliga och det vänskapliga som vi kan i sann mening växa och mogna för Guds rike. Betonar man däremot det ena på det andras bekostnad kommer man ofelbart vilse i sin kristna tro därför att Jesus är och förblir den konungarnas Konung han är av evighet. Det är honom allena som vi alla är kallade till att tjäna, älska och lyda men densamme Guds Son vill inget hellre än att också få vara vår allra bästa vän. Båda delarna är lika viktiga utan att kunna

sammanblandas eller ersätta varandra. Vi beövar högtidligt och underdånigt vända oss till Herren i förlitande på de heligas förböner inför Guds tron i himmelen. Vi behöver tala med vår Herre och Frälsare öppet och direkt som vår allra bästa vän, som känner oss bättre än vi känner oss själva. Tror och lever vi på det sättet och ofta och gärna lyssnar till Herrens ord och tar emot all den hjälp han vill ge genom sina heliga sakrament, så blir inte Julens glädje något som bara varar några korta ögonblick, utan den får istället växa och bevaras under tiden här i världen för att en gång vid tidens slut fullkomnas i Guds eviga rike.

Patrik Göransson

Kuningate Kuningas on mu parim sõber.

Jumala kuningriigis oleme kristlaste kuningate Kuninga alama, Kiriku ülesanne siin maailmas on meid ette valmistada taevalliku elu jaoks ning sellepärast on ja jääb meie palveks: "Et nii nagu taevas, nõnda ka maa peal". Mitte nii, nagu tihti peale tahetakse kõik keerata pea peale ja räägitakse, kuidas tuleks kujutada Jumalat ja missugune peaks Kirik olema, et inimestele meeldida. Ainuõige suund on siiski vastupidine ülevallt alla, kui meie sooviks on kord jõuda alt üles. Meie ei pea Jumala pilte välja mõtlema, vaid meie kutsumust on Elavat Jumalat tundma õppida. Meie ei tohiks Kirikut ümber teha, vaid peaksime Kiriku kaudu muutuma tema pea, Kristuse sarnaseks. Selleks on Jõululaps meile tulnud, kui me kummardame teda koos karjaste ja Hommikumaa tarkadega ning samal ajal õpime teda tundma, et ta on meie kõige parem sõber, siis saame ka osa sellest ainsast ja õigest jõulurõõmust, mis ei kesta vaid hetke, vaid jääb igaveseks nendele, kes Jumalat armastavad.

Mõtteid Naissaarest ja muust

On olnud ilus nädalavahetus. Pühapäeva vihmamärjal hommikul sättsime end koos lastega laevale, et sõita Naissaare Püha Maarja kabeli taaspühitsemisele.

Mul ei ole Naissaarega "veresidet", ometi on minusse tänu kümnetele sealviibimistele talletunud arvukad aastatepikused mälestused ning läbi inimeste erinevate lugude ka aimdus saarerahva karmist ajaloost. Koos lähimeneviku "tuhost tõusmise" ilu ja valuga

moodustab see ühe kauni ja kummalise terviku, mille mõttelise punktina, või lausa "kirsina tordil", võib kindlalt nimetada seda kaunist taasõnnistatud kabelit.

Mäletan meid istumas pörandata hoone poolmädanenud palkidel, ümber spetsiaalselt kookuklopsitud altari. Muidugi ei juurelnud ma tol hetkel, kas seda õnnetat ehitist saab või on üldse mõtet taastada. Õnneks oli neid, kelle jaoks oli see eluküsimus. Kui kabel sai torni ja pöran-

da, tundus see otsekui ime. Aga veel pikka aega ei tajunud ma seda väge ja elujõudu, mille annab ühele pühakojale selle sees elav Vaim. Aeg oli ju teine, saarel püüasid vaid näputäis ning teab, paljud neist Jumasona järelegi janunesid.

Naissaar kubiseb lagunenud hoonetest. Nõuka-aegsed sarad istuvad siin-seal nagu lagunenud hambatuükad vanainimese suus. Minus tekitas see tükk aega kõhedust.

Väike-Pakri kabeli altarikivi taaspühitsetsemine

Pühapäeval, 22. juulil taas-pühitses piiskop Tiit Salumäe Väike-Pakri Püha Olavi kabelis altarikivi. Kaasa teenisid Tallinna Rootsi-Mihkli koguduse õpetaja Patrik Göransson ja Stockholm koguduse õpetaja Tiit Pädam.

Väike-Pakri kabeli altarikivi sissepühitsemine oli sümbolne sissejuhatas kabeli kaitsepühaku, märter Püha Olavi päevale, mida Eestis tähistatakse põlistel rannarootsi aladel Lääne-Eestis ja saartel. Norra ühendaja ja ristiusustaja kuningas Olav II Haraldsson pühitseti langes märtrina Stiklestad lahingus. Skandinaaviast on ta olnud tuntud kui talupoegade, meremeeste, rändkaupmeeste ning linnaelanike kaitsepühak, monarhia kaitse- ja vaesuse vastu võitleja.

Kabeli kaitsepühaku märtrisatust on omal kombel jaganud ka

Väike-Pakri kabeli altarikivi. Sajandite eest teadmata kombel saarele jõudnud püha kivi lebas aastakümneid kabeli kohal asunud sepikoja pörandal, kuid on imeliselt pääsenud nii saart tabanud vandaalide rüüstetelt kui ka lauspommitamistest. Nüüd on altarikivi tõstetud väärile kohale meetrikõrgusel vundamendil.

Piiskop Tiit Salumäe altari taaspühitsemise jutlus oli kirikukalendril vastavalt tõe ja eksituse teemal. Teeots tõe juurde peitub piiskop Salumäe sõnul Heebreake kirja sõnades: „Taotlege rahu kõikidega ja pühitsust, milleta keegi ei saa näha Issandat, ja valvake, et keegi ei jääks ilma Jumala armust.“ Kuna piiskop Salumäe sõnul esineb eksitus sageli tõe rüüsi, ei ole üht teisest sugugi kerge eristada. Seda

aitab teha üksnes Jumala tundmine: tõde on see, mis tuleb inimese juurde armastuses, aitab kogudusel kasvada ja jääb kestma. Tõele on rajatud ka 2000 aastat püsinud kristlik kirik.

Altarikivi taaspühitsemise puhul tehti Püha Olavi kabelile mitmeid kingitusi: krutsifiksi ja tervituse saatsid Karl ja Keirin von Ramm, armulaudakarika kinkis kolonel Tõnis Nõmmik ja küünlajala tõid õpetaja Tiit Pädam koos abikaasa Sirje Pädamiga. Teenistus oli rahvarohke: sündmuse tunnistajaks olid rannarootslased, Rootsi-Mihkli koguduse liikmed ja Pakri tantsulaagri ning kultuuri- ja käsitööpäeva osalised ning musitseeris Kose kiriku pasunakoor.

Regina Hansen

Peapiiskop Urmas Viilma kõne Naissaare Püha Maarja kabeli taaspühitsemisel 19/8 2018

"Jeesus tuli pühakotta ja ajas välja kõik, kes pühakojas müüsid ja ostsid, ning lükkas kummuli rahavahetajate laud ja tuvimüüjate pingid. Ja ta ütles neile: „Kirjutatud on: Minu koda hüütagu palvekojaks, aga teie teete selle röövlikoopaks!” (Mt 21:12-13)

Viibides täna taastatud ja äsja taaspühitsetud Naissaare Maarja kabelis võime üsna hõlpsasti tõmmata paralleele Jeesuse aegse Jeruusalemma templiga. Jumala koda, mida Jeesus tavatses külastada, oli kuningas Heroodese eestvõttel 40-aastase ümber- ja ülesehitustööde käigus saavutanud hiil-

guse, mille sarnast ei olnud isegi Saalomoni rajatud esimesel templil. Kõik olid uhked suursuguse templi üle.

Kui Jeesus jõudis templisse – Jumala kotta – ei kohanud ta seal siiski usust innustunud rahvahulka. Kauaoodatud Messias oli äsja eeslisälu seljas linna

saabunud, kuid templis käis kauplemine ja rahavahetus ning keegi ei pannud Kuninga saabumist tähelegi. Jumala Poega Jumala kojas ei tervitatud! „Minu koda hüütagu palvekojaks, aga teie teete selle röövlikoopaks!”, ärritub Jeesus rahavahetajate laudu kummuli paisates.

Just läbi Jeesuse hinnangu Jeruusalemma templile peaksime hindama iga pühakoja tähendust kaasaegetele. Nõnda, nagu me oma ihule anname toitu ja vaimule vaimulikku rooga, tuleb meil saavutada tasakaal maise ja vaimse vahel ka iga pühakoja eluga täitmise juures.

See on tõsiseks väljakutseks kogu Euroopas, kus juba paljud kirikuhooned on koguduste poolt hüljatud ja müüdnud muuks otstarbeks. Eestis ei ole kogudused seni ühtegi omale kuuluvat hoonet vabatahtlikult hüljanud – need on olnud erinevate ilmalike võimude ajal toimunud sunnitud lahkumised või loobumised, kus vaim on olnud sunnitud võimule alla vanduma.

See oli ka Naissaare elanikkonna lahkumise ning oma kodude, sealhulgas kodukiriku maha jätmise põhjus. Täna on Naissaare kabel Jumala kojana tõusnud tuhandest. See, et võime täna siin kabeli pühitsemise jumalateenistust pidada, on üks

Jumala imedest. Nagu on seda olnud ka Eesti riigi iseseisvuse taastamine just neil päevil 27 aastat tagasi. Seljataga on inimpõlvade pikkused aastakümned, mil Eestimaal, nagu sellelgi saarel, tallasid ringi okupandi porised saapad. Oli aeg, mil see hoone oli „röövlikoopas” – seda kasutati kaubalaona, siia rajatud kinos näidati propagandafilme. Lõpuks oli kabelist järel vaid vaevu püsti seisev vare ning 20 aasta eest tunnistati kabel taastamiskõlbmatuks.

”
Minu koda hüütagu palvekojaks, aga teie teete selle röövlikoopaks!

Iga hoone on Jumala koda seni, kuni seal elab kogudus. Nagu on Kristuse Kirik elus seni, kuni on usku. Usk omakorda sünnib nendes kirikutes kuulutatud Jumala Sõnast ja jagatud sakramentidest. Seni, kuni ükskõik millisesse kirikusse, sealhulgas siia taastatud Naissaare Maarja kabelisse, koguneb kogudus kindla regulaarsusega jumalateenistusele, ei ole karta, et seda saaks enam võrrelda Jeesuse kirjeldatud „röövlikoopaga”.

Nagu inimese elu puhul, ei ole ka ühe kirikuhoone juures

oluline niivõrd see, kaua meil teda on, vaid see, kuidas me sisustame sellele antud aja. Jeesus ei hinnanud Jeruusalemma templi hiilgust ega ka 40 aasta pikkust inimlikku jõupingutust templi taastamisel väga kõrgelt seetõttu, et inimesed olid võimelised muutma pühakoja röövlikoopasarnaseks. Ta igatses, et Jumala templit oleks kasutatud palvekojana. Selleks otstarbeks on Jumala kodad – kirikud, kabelid ja templid – pühitsetud.

Seistes siin taastatud kabelis ning mõeldes meie riigi 100. sünnipäevale ja 27. taassünnipäevale, täitub süda tänutunde ja rõõmuga. Me oleme suutnud Jumala abiga pöörata halva heaks, õnnetuse õnnistuseks ning muuta ühe vahepeal „röövlikoopaks” muudetud Pühakoja taas palvekojaks. See teeb rõõmu! Ristinimese elu ongi rõõmus elu. Üks pühamees Kreeka Püha Athose mäe kloostrist on öelnud: „Kõigest ühe rõõm, mis ei rõõmusta ka teisi inimesi, pole tõeline rõõm” (Metropoliit Hierotheos Vlachos). Nõnda saab ka meie tänane rõõm ühiselt jagatud tänu- ja rõõmuhõiskes, mille ühiselt Taeva poole tõstame. Amen.

Minnen från Nargö S:ta Maria kepells återinvigning

Redan den 15 augusti kom min son Thomas och jag till S:t Mikaelskyrkan för att samma dag åka till Nargö med fam. Gofman, Patrik och orgelstämmaren med barnbarn. Det var väldiga mängder med saker som skulle till Nargö och återinvigningen. Bland annat fyra pampiga karmstolar från restaurang „Vitlök“ i Tallinn, de skulle användas av våra höga gäster. Allt packades i bil med släpvagn, så bar vi i väg till hamnen, där lyftes allt av och packades ombord på båten. Framme på ön, ny av och pålastning på bil och släpvagn till kyrkan och där var den sista avlastningen som följdes av upppackning. Orgeln lagades och stämades och vi fick veta att ärkebiskop Nathan Söderbloms gamla tramporgel var av mycket god kvalitet, då barnbarnet till orgelstämmaren spelade „Blinka lilla Stjärna“ jättefint.

Nästa dag började jag med fotoutställningen, mitt i allt kom första tält leveransen, jättestora och många delar. Då förstod vi att det inte var något

vanlig litet partytält. Thomas fick hjälpa till med avlastning och allt skulle ligga på särskilt sätt. Vi trodde arbetsdagen var slut. Istället blev det uttryckning till hamnen. Stora militärfartyget „Vambola“ provåkte inför söndagen. Men p.g.a. hård vind och trång hamn gick det inte att lägga till, så mindre landstigningsbatar fick användas, så blev det på söndagen också. Ambassaden ville kolla kyrkan och placeringarna och var fotograferna fick vara m.m. På fredag byggdes tältet, det var imponerande att se. Vi hann just bli klara med våra foton, när tekniken kom med alla sladdar, mikrofoner och bildskärm.

Alla dagarna kom det många till kyrkan och ville veta vad som skulle hända. Det gick en del tid till information, men roligt var det. Kanske ska jag byta en S:t Mikael vecka till en S:ta Maria vecka i sommar. På lördag kom det ännu mera teknik och det tränades till sena kvällen. Thomas satte upp infofoton, där gamla kyrkan, skolhuset och kommunhuset

låg. Bord till gästdoken fattades och då blev Lindströms blev av med ett softbord. Alla var väldigt hjälpsamma. Så kom då söndagen med hård vind och kraftiga regnskurar och mycket oro. Bänkar och stolar fylldes och en högtidlig väntan infann sig. Mycket försenade kom kronprinsessan Victoria, prins Daniel och Estlands president med make och allt kunde börja. Jag såg absolut ingenting, en stor hatt och en bastant dam satte sig framför mig och en fotograf med yvig hår skymde resten. Men jag hörde allt och det var fantastisk. Klockklängen, predikan, sången och musiken och alla sångarna och musikerna är församlingsmedlemmar. Vilken fantastisk tillgång. Tänk att vi sitter här i dag och får vara med om allt detta. Jag har haft förmånen att följa återuppbyggandet år från år. Och idag känner jag stor glädje och tacksamhet över att se kyrkan nästan som den såg ut vid invigningen för 80 år sedan.

Mai Malmström

Murdepunktiks leppimisele ja lähenemisele pean kunagist teatrietendust Naissaare naistest. Too kaunis ja karmihõnguline lugudest ja lauludest läbipõimitud lavatükk tõi mind jupp maad lähemale mõistmaks, mis siin tegelikult toimus, kui saar sõja tõttu meestest tühjaks jäi ja naiste habrastele õlgadele meeletu koorma asetas. Pole ime, et just Neitsi Maarja seda saart kaitsta võtab...

Kui avastasin kirikunõlvalt pea sadamani kulgeva liivase rannajoone, sain ellu juurde ühe väepaiga. Olen tihti irdunud üksindusse, et üle luidete uidata, saatjaks vaid tuul ja laintemüha. Neid hetki on mulle vaja, et kogeda seda ürgset naist enese sees, kes miljonite mõtetega lämmatatud igapäevaelus päevade, ehk kuudegi kaupa lõputu hakkamasaamise nimel kokkusu-
rutud hammaste tagant välja ei pääse.

Ma ei peatugi pikalt sellel, et pühapäeval väisas Naissaart ka Rootsi printsess ja et tublide inimeste töö sai väärika krooni ja et ma nii mõnigi kord selle pühit-
sustunni jooksul mõtlesin, kui ilus see kõik on, kui vägev ja kui ebamaine - sest niigi on selge, et Vaim on taas hoones ja Maarja inglid sädelevad päikesevih-
kudes.

Elu läheb edasi. Paadikiilu alt üleslöövad jõulised lained lükka-
vad teineteist kalda poole. Silmit-
sen nende vahuseid harjasid, püüan tabada rütmi ja hingust. Tunnetada värsket minemist...

Maris Oidekivi-Kaufmann

Mõtted Gustav Adolfi päeval

Ära lase kurjal võitu saada enese üle, vaid võida sina kuri heaga! Rom 12:21

Oleme just tähistanud kõikide kangelased, sest ilma nendeta me ei suuda püsima jääda, aga me ei Jumalat kuninga Gustav II tohi sellpärest unustada, et Adolfi eest, kes oli tõeline igauks meist on ka kutsutud kangelane ning sellepärest saama pühalikumaks ja kange-
saame mõtiskleda selle üle, et pühakud annavad tunnistust sellest, milleks Jumal on suute-
line, kui kangelased näitavad Paulus kirjutab, siis saame ka inimlikku suutlikust. Kangelased on ühtsusest kõrgemad, sest pühakud toetavad nõrgemaid ja kehas-
tavad ühtsuse tugevust. Ja kui me tahame püsima jääda kui kristlased ja kui vana kristlik riik vanas kristlikus Euroopas, siis me peame tegema nagu vanas palveraamatus soovitakse - kui tahad püsima jääda, siis lange põlvili. Me peame palvetama, et Jumal annaks meile pühakud ja Aamen.

Tankar på Gustav Adolfsdagen

Låt dig icke övervinnas av det onda, utan övervinn det onda med det goda. Rom 12:21

Situationen idag är lika rörig som på Gustav II Adolfs tid fast på ett annat sätt. Just därför behöver vi helgon och hjältar som förebilder och hjälpare kanske mer än någonsin tidigarre, för visst skall vi hjälpa dem som har det svårt, men vi behöver andra som föredömen och hjälpare. Och skall vi komma väl igenom detta livet och saligt in i evigheten behöver i allt lära oss att se uppåt inte bara neråt och åt sidan. Helgonen vittnar då om vad Gud förmår, medan hjältarna vittnar om människans gudagivna förmåga. Hjältarna

höjer sig över och leder gemenskapen, medan helgonen stöder de svaga och öppnar våra ögon för att allt är gemensamt.